

Overweging van Zondag 21 september 2003 Vredeszondag

25^e zondag door het jaar Wijsheid 1,12.17-20 Marcus 9,30-37

Vandaag gaan de lezingen over de weg, die de vrome, rechtvaardige mens moet gaan. De toon is ernstig en bitter. Als de boze spreekt zelfs cynisch tot sarcastisch.

Direct moet ik dan denken aan psalm 1, die ook over de rechtvaardige mens gaat en zijn over zijn weg. De toon daar is bepaald opgewekt en optimistisch. Ik wil wel graag bij de rechtvaardigen horen, is daar mijn eerste gedachte. De rechtvaardige zal namelijk zijn als een boom aan waterstromen en vrucht dragen. Over de weg van de boze is deze psalm ook duidelijk: die zal vergaan. De keuze lijkt me simpel.

In de lezing uit het boek Wijsheid is het lot van de rechtvaardige niet zo best en in het evangelie horen we hoe de rechtvaardige bij uitstek Jezus veel zal moeten lijden. Juist omwille van zijn rechtvaardigheid en vroomheid. Voor die gedachte gaan de leerlingen op de vlucht: zij steken de kop in het zand. Net zoals wij zo vaak de kop in het zand steken, als het erop aankomt te kiezen. Ik kom daar straks nog op terug.

Wat staat de vrome te wachten? Hij moet blijkbaar de klappen opvangen. De boze die de klappen uitdeelt is echt een schurk.

Overigens is het contrast tussen rechtvaardige en boze wel erg dik aangezet in de lezing. Voor me zelf heb ik vastgesteld, dat ik in het grijze schemergebied ertussen in thuishoor. Dat heb ik ook voor jullie vastgesteld.

Maar wat is dat toch, dat zo de wrevel oproept bij die anderen, de bozen, zoals de bijbel ze noemt. Die wrevel hoort blijkbaar bij ons mensen. Zelfs de jonge mens kent hem al.

In mijn alledaagse leven als leraar krijg ik te maken met de zgn. studejers. Het woord is afgeleid van studeren. Als je een studejer bent, gaat het leren je goed af. Het woord is soms een positieve verwijzing, soms een negatieve.

Het zijn, vreemd genoeg, de leerlingen, die minder goed kunnen leren, die het woord studejer positief bedoelen als ze naar een medeleerling wijzen, die goede cijfers haalt. Ze hebben zich neergelegd bij de verhoudingen in studieland. Ze hebben zich geschikt in het feit, dat ze minder goed kunnen leren.

Nee, het zijn, naar mijn ervaring, juist de leerlingen, die wel kunnen, maar uit eigen vrije wil, de keus hebben gemaakt, het gemakkelijke op te nemen, die hoe dan ook wel weten dat ze de verkeerde keus hebben gemaakt, die hard uithalen naar de harde werkers, die wel willen. Zij worden geconfronteerd met hun eigen keuze en krijgen een spiegel voorgehouden en zien elke keer weer opnieuw hun verkeerde keuze. Als dezen iemand een studejer noemen, klinkt het negatief en met niet bedwongen afkeer.

Ik kreeg eens een brief van een moeder. Ze schreef: "U hebt mijn zoon een 1 gegeven, omdat hij zijn wiskundeschrift niet bij u heeft ingeleverd. Dat had u niet moeten doen. Hij had een prachtschrift, maar het is door medeleerlingen in de klas

afgepakt en in de prullenbak gegooid. Dat is toch niet normaal, mijnheer. Ook zijn tas is altijd zoek, en zijn pen vindt hij vaak vernield terug. Ze vinden hem een studeje. Hij wordt daarmee gepest.”

Ook in de eerste lezing uit het boek Wijsheid is het de wetsgetrouwe mens, die een spiegel voorhoudt aan degene die aan de wet geen boodschap heeft. In doen en laten een aanklacht tegen de lauwheid. En het beeld, dat deze van zichzelf ziet is onverdraagbaar. Nu kan in de spiegel kijken een ommekeer teweegbrengen, maar als die weg niet wordt gekozen, vervalt men van kwaad tot erger. De rechtvaardige zal er van langs krijgen. Hij zal op de proef gesteld worden en moeten lijden. En de eerste lezing is daar een beschrijving van. De toon is ernstig en bitter, want eigenlijk wordt de boze mens in al zijn slechtheid beschreven.

Hiermee hebben we een verbinding naar het evangelie, waar de leerlingen van Jezus, op weg zijn met Hem, de rechtvaardige bij uitstek. We weten waar het op uitloopt. Ook Jezus was een spiegel voor zijn omgeving, een luis in de pels, een bron van ergernis voor het establishment, vooral de kliek rondom de tempel. Jezus voorvoelt al, dat het Hem de kop zal kosten, Hij zal het boek Wijsheid wel gekend hebben en wat er in de mensen schuilt. In ieder geval heeft de evangelist deze passage goed gekend en doorproefd, want de hatelijke opmerking in de lezing: dan zullen we wel eens zien of God hem komt redden, kreeg Jezus ook toegeworpen op het Kruis.

De kern van ons geloof is, dat Jezus inderdaad door zijn Vader gered is. Gelukkig maar, het is de kern van ons geloof, anders had het kwaad, de boze het laatste woord.

Ik zou nog terugkomen op onze neiging om de kop in het zand te steken. Welnu, de leerlingen wilden op de vlucht voor de moeilijkheden, die zouden komen, ze wilden alleen horen van het succes van Jezus en niet van zijn afgang en ondergang.

Dat toch is wat wij ook het liefste willen doen. Op de vlucht gaan voor het leed en verdriet om ons heen en het lijden der wereld. Allen moeten we vechten tegen de redenering: het leven is zo kort, kom laat ons drinken en vrolijk zijn, vergeet het verdriet. Carpe Diem. Pluk de dag.

Weg met de zwaarmoedigheid en laten we het nou eens niet over de vrede in de wereld hebben en het ontbreken ervan. Zullen we het nou eens over wat leuks hebben. Wellicht, dat we ons zelfs al wat irriteren aan die vredesapostelen, die altijd maar weer kritisch zijn en onze rust verstoren. In wezen hebben we allemaal wel iets van de lauwe mens, die niet in de spiegel wil kijken. Zijn we bij lange na niet de vrome, waar we ons wellicht mee identificeerden toen we de lezing hoorden.

Hoe dan ook op deze Vredeszondag moeten we ons ervan bewust worden, dat we hebben te kiezen, dat we wederom staan voor de vernieuwing van onze keuze: leggen we ons in doen en laten neer bij de hopeloze toestand in de wereld en gaan we voortaan voor onszelf, of proberen we, al is het nog zo kleinschalig, iets te doen en blijven we toch maar tegen de deur schoppen, of geven we ons over aan het gevoel, dat we een open deur intrappen.

Wie zijn we eigenlijk: de rechtvaardige of de lauwe.

Eigenlijk hebben we toch geen keuze.

Amen.

Peter Werkhoven